

watra tyari udu dribi

*water draagt
hout drijft*

bonuseditie met vijftientig surinaamse gedichten, op 24 februari 2012 verschenen ter gelegenheid van de voorstelling crimp_07 in ocw, podium voor kleinschaligheden, rotterdam. _samengesteld, gedrukt en gebonden door arnold schalks in een beperkte oplage van 61 exemplaren

www.podiumocw.nl

vijftientig surinaamse gedichten uit de
prakseri bangi/gedachtenbank

de *prakseri bangi/gedachtenbank* is een database van surinaamse poëzie die via de website van nieuwsblad de surinoemer kan worden geraadpleegd. _doel van dit door arnold schalks beheerde archief is de ontsluiting van onderbelichte surinaamse poëzie voor een zo breed mogelijk lezerspubiek. _de gedachtenbank bevat werk van 50 surinaamse dichters van 1939 tot heden.

webadres nieuwsblad de surinoemer en de *prakseri bangi/gedachtenbank*: www.desurinoemer.net

J. Schouten-Elsenhout -	1	Nieuwe morgen
Dorus Vrede -	2	<i>Voor Sisi</i>
Dorus Vrede -	3	Gyantifolo/Groenhartbloemen
Eugène W. Rellum -	4	O-dio
Edgar Cairo -	6	Het land van duizend dromen
Cándani -	8	<i>Hij vaart over bedrieglijke...</i>
Hans Faverey -	9	<i>Ik sla een hoek om...</i>
Glenn Sluisdom -	10	<i>Mijn stad...</i>
Rudolf van Lier -	11	Ergens wonen
Antoine A. R. de Kom -	13	<i>Dit lege vliegveld 's nachts...</i>
Trudi Guda -	14	<i>Waar zand...</i>
Dobru -	16	Wan/Eén
Maku Karg -	18	<i>Tussen de bomen...</i>
Bernardo Ashetu -	19	Waterdrager
Bhai -	20	Khali pyala
Hans Faverey -	21	<i>De vijver ligt midden in het meer...</i>
Cheng Pao Shu -	22	XIX [Blakawatra]
Chitra Gajadin -	23	Vrijheid van meningsuiting
Jozef Slagveer -	24	Sibibusi/Plensregen
Jit Narain -	26	<i>Nu de druppels gevormd zijn...</i>
Shrinivási -	27	<i>Er loopt regen...</i>
Bernardo Ashetu -	28	Hersteld
Bea Vianen -	29	<i>Nu sta ik op straat...</i>
Astrid Roemer -	30	<i>Wend het gezicht niet af-...</i>
Antoine A. R. de Kom -	32	<i>Ga op een stoel staan zeg iets...</i>

GA op een stoel staan zeg iets
tegen de ruiten zo van varen en een schip
en praat wat van je af of weg dan
bleef je zeker kijken in de verte
wachten tot je jezelf kon zien lopen
in het donker en de regen
vonken die verwaaiend doven op de wind
als zwermen kleine vogels nu het licht wordt
draaien om dat grote witte schip.
de boot drijft langzaam van de kade af.
sta je daar achter de hoge ruiten?
toe dan zeg nog iets
ten afscheid. vrij
naar keuze

Antoine A. R. de Kom (1956)
uit: *chocoladetranen*
Amsterdam 2004

Nieuwe morgen

In de druppels van de kleine regentijd
o mijn liefje –
op de diamanten wegen van de nacht
zie ik je terug schrikken
voor de donkere jaren
in mijn leven. Je ontwaakte
als een oude droom die weer tot leven kwam.
Een vertrouwde neger die lag te slapen
tussen de duistere paden van het leven,
vloog op als een mug met koperen angel
om leven te zoeken waar dat verborgen lag
tussen zon en regen
onder taaie luchtwortels:
hoe wervelen ze in de wind
en rukken de bomen heen en weer.
Hand over hand wordt het hart gewonnen.
Bloed houdt het lichaam gevangen.
Ach meisje, met je licht gezicht
en je diepe ware liefde,
je hebt je gewaagd op het gouden pad:
een nieuwe morgen
tussen faialobi-struiken

vertaling: Jan Voorhoeve

Johanna Schouten-Elsenhout (1910-1992)
uit: *Surinaamse gedichten*. Rotterdam 1973

Voor Sisi

Het oude bospad
dat mij naar jouw rivier leidde
is er nog
Mijn voetafdrukken
zijn droog en gebarsten
De wortel van de gbé-gbé
bij de oever
- je geliefde plek -
is leeg
De stralen van de late
middagzon
missen je naakte rug
en dansen in het
deinende water
Soms, wanneer heimwee
mij verteert
meen ik je nog te zien
bukkend over de vaat

Dorus Vrede (1949)
uit: *Otobanda / de andere oever*
Paramaribo 1992

wend niet het gezicht af – mijn moeder
ook ik ben stukgewaaid maar
afstand krimpt en er is geen ruimte zonder jou

Astrid Roemer (1947)
uit: *NoordzeeBlues*
Breda 1985

WEND het gezicht niet af – mijn moeder
ook ik ben stukgewaaid maar
afstand krimpt en er is geen ruimte zonder jou

wereldzeeën zijn bevaren
kronkelpaden bezocht - helaas
mijn vergezichten zijn als galjoenen
geloofd door handen die eeuwen pagaaiden
stroomopwaarts – mijn geliefden hebben
roerloos gekoerst
naar hun kusten mijn moeder

het duel met de wind is als spiegels
die breken het zoeklicht
naar god
om de nacht te ontmaskeren zijn schepen
verbrand
en de regen rent naakt achter mij

waar jij doolt waait op het stof
het verstopt onze nadagen
het heult met de zon

wij liggen verankerd – mijn moeder
mijn voet is zeewaardig en
de bruggen staan open en
de zeilen staan bol
wij zijn niet afgedreven – geen ogenblik
gehavend zijn wij

Gyantifolo
(Saramaccaans)

Gyantifolo a bandyalio
ndonu yenge kuma fotofaya
Dee fisi ta dai odi
Di libawatta hansé
kuma wattagadu fesa
Gyantifolo a bandyalio
un maaka i tyako
sonu nöö tyuba?

Groenhartbloemen
(vertaling)

Groenhartbloemen langs de rivier
heldergeel als stadse lichten
De vissen groeten je
Het rivieroppervlak is mooi
als feesten van watergoden
Groenhartbloemen langs de rivier
in welk teken sta je
zonnenschijn of regen?

Dorus Vrede (1949)
uit: *Otobanda / de andere oever*
Paramaribo 1992

Odi-o

Odi-o.
Na p'sa m' e p'sa
na Foto m' e go.
Odi-o.

Odi-o.
No warder' mi na mi buba;
m' e wer' en
lek' wan tapu-skin pangi...
Odi-o.

Odi-o.
Te yu was' blaka doti,
y' e go fen' brenki gowtu...
Odi-o.

Eugène W. Rellum (1896-1989)
uit: *Oembra foe Sranan*
Paramaribo 1972

NU sta ik op straat
met alles wat ik niet heb
de bomen zijn geen bomen
naar geld ruiken de bloemen
achter het glas

daar komt de vierentwintig
die is weer vol zegt een vrouw
de tijd zit in haar kaken
de winter is haar schoot

Bea Vianen (1935)
uit: *Cautal*. Lionarons
Paramaribo 1965

Hersteld

Geheel hersteld van een langdurige ziekte liep hij over een smalle weg waar niets op was en niets omheen was, een weg zonder einde. Hij dacht, nu schuilt de zon in deze zoete regen want een parelende regen viel. Hij dacht eraan dat nu z'n bloed op was en dat over zijn gebeente bedreigelijke eeuwen zouden heengaan en verglijden.

Bernardo Ashetu (1929-1982)
uit: *Dat ik zong*
Amsterdam 2007

Odi-o.

Ik roei voorbij
onderweg naar de stad.
Odi-o.

Odi-o.
waardeer me niet naar mijn huid;
ik draag haar
als een grote omslagdoek...
Odi-o.

Odi-o.
Als je zwarte aarde wast,
zul je blinkend goud vinden...
Odi-o.

(*odi-o*: de algemene groet van de bosnegers)

vertaling: Michiel van Kempen
uit: *Spiegel van de Surinaamse Poëzie*
Amsterdam 1995

Het land van duizend dromen

Zeg vriend, laten we gaan!
Laten we varen, weg van hier
naar ginds,
het land van onze dromen.

De tijd voor de verandering
is nu gekomen;
vol van stromend leven
afmeren en gaan ...

Sta niet te staan
je handen slapend in je zakken,
zonder de daad van 't ontkomen,
nacht & ontij te laten keren
aan de wal van de verdrukte!

Het leven wordt vanzelf
een visioen van ijle luchten,
verten die in zonneschichten
dansen met hun ongrijpbare ideaal.

Wie deze boot naar vrije oorden
mist en duizend dromen in de
duizend golven laat vergaan,
zal zien hoe lage kusten overstromen.

ER loopt regen
langs vele daken
het spoelt
door duistere riolen
maar koelt niet
mijn koortsige slapen.

Shrinivási (1926)
uit: *Dilakar*
Paramaribo 1970

NU de druppels gevormd zijn regent de
regen
het water druipt op de vleugels de veren los
van elkaar

vogel hoe lang wacht je op warmte
gekrompen in de koude, bibberend verdwaald
wat gebeurt er met je nest ouwe, je wist 't
altijd zo goed

kind waar je bij bent moet ik bedelen
mijn geest is gestorven de dood heeft mij niet
gewild

het dak lekt maar laat 't stromen
laat 't wegwassen mijn ijdele trots op 't
nageslacht

Jit Narain (1948)

uit: *Mange ghat pe jivan jhele: kahan naw samundar
khewe/ Wie wil wonen op de oever: waarom koerst hij naar
de zee.* Den Haag 1984

De waarheid zal als visser met
z'n gifliaan toeslaan;
de onmacht treft de roekeloze
dromer: één school vissen
één rivier, één vangst,

als niet met sterke hand
en frisse kracht, -
de peddel van een nieuw
besef als wapen tegen het
getij gekozen –
wij varen, stroom opwaarts,
de toekomst tegemoet.

Zeg vriend,
de adem als korjaal
ligt open.

Amsterdam, 16 april 1975

Edgar Cairo (1948-2000)
uit: *Powema di rutu*
Haarlem 1982

HIJ vaart over bedrieglijke wateren
en scheurt de rug van de zee
die geen oevers belooft
Waar is zijn eiland van hoop
dat hem ook in tegenspoed bekoort
Op de dode spiegel
voelt hij zich een visser
in de leeggeroofde zee
die nog de as van stervelingen meevoert
maar nimmer heeft geproefd
Tevergeefs probeert hij te ontkomen
aan zijn laatste heimwee
al bezint hij zich op een nieuwer land

Cándani (1965)

uit: *Vanwaar je dacht te vertrekken sta je geplant*

Den Haag 1993

Plensregen

plensregen kom
en was ons lichaam

plensregen kom
bevrijd onze geest

laat ons nieuwe kleren dragen
plensregen kom

laat ons werken aan een nieuw Suriname
plensregen kom

laat ons onszelf zijn
plensregen kom

kom, plensregen
was het slaafse denken
ver van ons weg
was het weg
plensregen
kom
was Suriname schoon!

vertaling: Michel Berchem
uit: *Spiegel der Surinaamse Poëzie*
Amsterdam 1995

Sibibusi

sibibusi kon
kon wasi wi skin

sibibusi kon
kon fri wi kra

mek' wi weri nyun krosi
sibibusi kon

mek' wi wroko na wan nyun Sranan
sibibusi kon

mek' un de wi srefi
sibibusi kon

kon sibibusi
wasi den someni katibo prakseri
fu wi go farawe
was' den go
sibibusi
kon
wasi sranan krin

Jozef Slagveer (1940-1982)
uit: *Sibibusi; powemas*
Paramaribo 1967

IK sla een hoek om.
Zo bijt een beitel.

Ik tref een hand aan.
Zo verschrompelt een roos.

Ik leer jagen op liefde.
Zo hijgt een zaag,

en ik zie de zee.
Zo word ik oud.

Houd ik mijn hart vast?
Denk ik aan wierook?

Zo huivert een hamer,
kantelt een stad.

Hans Faverey (1933-1990)
uit: *Verzamelde gedichten*
Amsterdam 1993

MIJN stad
je vlamt
je inwoners
rennen als kleuren
van een regenboog in
je straten het is net of je traant
van ellende
mijn land wie
stak je in zijn wanhoop

Glenn Roy Sluisdom (1953)
uit: *Oen kondre e kré watrai*
Paramaribo 1973

Vrijheid van meningsuiting

Donkere wolken boven het felle
groen
maken dit land ontroostbaar
het regent niet één dag
rumoerige gedachten
kennen niet één stem
niet één hardop

Oplaaierend stof
beneemt hier niet één keer de adem
van het Gezag

Chitra Gajadin (1954)
uit: *Opgravingen van je zelf*
Paramaribo 1994

XIX [Blakawatra]

De rivier slingert en kronkelt zodat je haast
verdwaalt
de plantengroei is welig terwijl de zon zijn
warmte door de bomen straalt
Ik zou willen vragen wie bij de vijver aan de
bron
de inkt in het helder water heeft gedaan en
van waar die is gehaald

vertaling uit het Chinees: W. L. Idema
berijming: Harry Lapar

Cheng Pao Shu (1924)

uit: *Guangyitang yibai baizhounian jinian tekan*
Vereniging Kong Ngie Tong Sang
Paramaribo 1980

Ergens wonen

Nergens meer thuis te zijn
niet in het uur, niet in het land,
geborgen was ik nimmer,
maar thuis zijn ergens
bleef een gegeven mogelijkheid.
Waar zal ik wonen?
Nog is het ouderhuis een pleisterplaats,
van ver weet ik altijd de warme ramen
blinkend in de nacht
en elke heldere wind,
fluistert even van het bestaan,
maar de wereld werd mij aangewezen
en ik kon niet meer blijven
ook zegt de klok het uur aan,
steeds indringender, het trieste uur
van de voorgoed voorbijgegangene dingen.
In de verte ligt het land mijner geboorte
te blakeren in de zon
en riekt naar hout,
een groot wijd land
met donkere rivieren,
maar de mensen, levend
op open plekken tussen de bossen,
wonen er te dicht op elkander
en dekken elkaars horizonnen af.
Ik zal er nog wel komen

en ook weer weggaan, mij losscheurend
van de houtgeur, de regengeluiden,
de onnaspeurlijke banen over de rivieren
het stille beroep der armoede,
de doodwaartszuigende overgave
van buigzame vrouwen uit sluimer
ontwakend in ambergeur
in de late middagkoelte,
van zoveel droomvertrouwde dingen.
Dan komen weer de lange uren in het
vliegtuig,
eenzame vaarten langs de wolkenvelden
eendere en andere tochten
naar de meest verloren werelddelen,
om steeds de verste reizen te besluiten
starend over een laag land,
waar trage, schuldbewuste wolken drijven,
aarzelend zoekt de zon er een pad,
maar schenkt soms dagen van steile stilte en
licht,
wetend ik had elders toch niet kunnen blijven,
mijn leven in plichten verliezen
en proberen thuis te zijn
in het huis mijner kinderen.

Rudolf van Lier (1914-1987)
uit: *Rupturen*. G. A. van Oorschot
Amsterdam 1974

DE vijver ligt midden in het meer
en lokt. Als ik in mijn kamer zit
en ik wil bladeren horen,
moet ik aan populieren denken,
of populieren gaan horen

daar waar ze zijn.

Heb ik ooit een kastanjeblad
horen vallen in mijn hoofd.
Of viel ik daar ooit voorover
in een vijver.

Hans Faverey (1933-1990)
uit: *Zijden Kettingen*
Amsterdam 1983

khali pyala
(een leeg glas)

Ik ben een glas - leeg -
dat staat te wachten
op een tafel,
in een onbewoond vertrek.
Ik heb geen verlangen,
maar ben tevreden,
als ik ooit
iemand laven mag.

Bhai (1935)
uit: *Vindu*
Paramaribo 1982

DIT lege vliegveld 's nachts een zanderij
dit slaperige als dat warme wachten
mompelden wat apparaten
zwegen de gebouwen eigenwijs.
en daar welja daar
zijn we dan: twee oliedomme dronken
vleugels bijna al dat net
nog niet gesmoorde
door de bomen snijdend licht
het flitsen van een vonkend onderstel
de vleugels lam en vlam gevat
zulk stijgen 's nachts van zielen
die als wolken drijven en vergaan
als in de lucht vergeten deuren weer
zijn blijven openstaan en kleine
ronde raampjes gapen op hun kop
de armen en wat rest van been
en romp aan houtskool grenzen
bijna al verkoold dat waren zij
die jullie die

Antoine A. R. de Kom (1956)
uit: *chocoladetranen*
Amsterdam 2004

WAAR zand
uitvloeit
in zee,
brekende lijn
van hout en platte stenen,
schrammen mangroven de lucht
spiegelen oevers
de vlucht
van vogels

Daar wonen wij.

Hoe het groen
zich uitschudt
in kleuren,
wilde ringen het bos,
stervende geuren
van hout, van vocht
beslagen brons, gevlekte varen.

Dit bos is de enige grond.
Laten we binnengaan.

Hoe het groen paradeert,
een pauw
over de heuvels
grillig bewegen
slangehout en ceder,
gerucht van regen

waterdrager

Ik ben een waterdrager,
slaags geraakt
en

ontevreden.

Stoffig zijn de bloemen langs m'n weg,
stoffig zijn ze en haast verwelkt.

Ik was een minnaar van m'n mes
trots was ik

en

nooit tevreden.

Ik draag 't water als een prins,
machteloos

en

ontevreden.

Bernardo Asetu (1929-1982)
uit: *Wortoe d'e tan abra*
Paramaribo 1974

TUSSEN de bomen
die ik vluchtig zie
zijn ook andere bomen
die schuilen
louer luisteren
naar het fluisteren van de wind

Die bomen
kijken en zien
hoe sommige
ruziën en vechten
alleen al om het licht van de zon

In de schaduw
van die bomen
schuil ik

Maku Karg (1942)
uit: *De Ware Tijd Literair*
Paramaribo 22 juli 1995

tussen de bergen,
een hese stem,
land-inwaarts
zeewaarts,
de adem van een continent.

Dit
is de enige grond.

Laten we binnen gaan.

Alles hoort hier,
Rivieren, bossen, zwampen,
zoals het is.

Trudi Guda (1940)
uit: *De geur van franchepane*
Paramaribo 1970

Wan

Wan bon
someni wiwiri
wan bon.

Wan liba
someni kriki
ala e go wan se.

Wan ede
someni prakseri
prakseri pe wan bun mu de.

Wan Gado
someni fasi fu anbegi
ma wan Papa.

Wan Sranan
someni wiwiri
someni skin
someni tongo
Wan pipel.

R. Dobru (1935-1983)
uit: *Wortoe d'e tan abra*
Paramaribo 1970

Eén

Eén boom
zovele bladeren
één boom.

één rivier
zoveel kreken
alle op weg naar één zee.

Eén hoofd
zovele gedachten
gedachten om één soort heil

Eén God
verscheiden te aanbidden
maar één enkele Vader

Eén Suriname
zoveel soorten haar
zovele huidskleuren
zoveel aan talen
Eén volk.

vertaling: Edgar Cairo

uit: *Spiegel der Surinaamse Poëzie*
Amsterdam 1995

watra tyari
udu dribi

—

~